EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 30.5.2017
COM(2017) 247 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání

{SWD(2017) 164 final}

1. NOVÝ PODNĚT PRO VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ V EU

Nová agenda EU pro vysokoškolské vzdělávání, …

Úspěch evropského projektu závisí na schopnosti EU vytvořit lepší budoucnost pro evropské občany. Toto je klíčové poselství bílé knihy Komise o budoucnosti Evropy[1]. Je rovněž jádrem iniciativy „Investice do evropské mládeže“[2] a Nové agendy dovedností pro Evropu[3]. Tyto dokumenty jasně stanovily, že účinné systémy vzdělávání a odborné přípravy jsou základem spravedlivých, otevřených a demokratických společností a udržitelného růstu a zaměstnanosti. „Pilíř sociálních práv“ EU[4] a nedávný diskusní dokument Komise o využití potenciálu globalizace[5] identifikují vzdělávání a dovednosti jako prioritu evropské spolupráce.

Vysokoškolské vzdělávání hraje jedinečnou úlohu. Poptávka po vysoce kvalifikovaných a společensky angažovaných lidech narůstá a zároveň se mění. Předpokládá se, že v období do roku 2025 bude polovina všech pracovních míst vyžadovat vysokou kvalifikaci. Nedostatky v oblasti vysoce specializovaných dovedností již existují. Pracovní místa poháněná digitálními technologiemi jsou stále pružnější a složitější. Schopnosti lidí uplatňovat podnikatelský přístup, pracovat s komplexními informacemi, samostatně a kreativně myslet, chytře využívat zdroje, a to včetně digitálních, účinně komunikovat a být odolný jsou důležitější než kdykoliv předtím. Evropa rovněž potřebuje více špičkových odborníků, kteří dokážou vyvíjet špičkové technologie a nacházet řešení, na kterých závisí naše budoucí prosperita. Boj proti rostoucí polarizaci našich společností a nedůvěře v demokratické instituce zároveň všechny – včetně vysokoškolských učitelů a studentů – vyzývá k tomu, aby se aktivněji angažovali ve svých komunitách a prosazovali sociální začlenění a mobilitu.

Bez vysokoškolských institucí a systémů, které jsou účinné v oblasti vzdělávání, výzkumu a inovací a které jsou napojené na své společnosti, Evropa nemůže na tyto výzvy reagovat. Reforma vysokoškolského vzdělávání je odpovědností členských států a součástí jejich úsilí vyvinout vzdělávání a odbornou přípravu světové úrovně. EU může členským státům s jejich úsilím o reformu vzdělávání pomoci. Tento modifikovaný program vysokoškolského vzdělávání[6] má za cíl zajistit, aby iniciativy EU pro podporu modernizace vysokoškolského vzdělávání byly zaměřeny na důležité otázky, a zároveň napomáhá přípravě na další finanční období EU.

…která staví na již vykonané práci,…

EU má úspěšnou historii podporování vysokoškolského vzdělávání prostřednictvím politické spolupráce a programů financování. Klíčovým motorem reforem je evropský semestr, zejména prostřednictvím doporučení pro jednotlivé země v oblasti vzdělávání. Rada v rámci strategie Evropa 2020 a strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a

1 COM(2017) 2025 final.
2 COM(2016) 940 final.
3 COM(2016) 381 final.
4 COM(2017) 250 final .
5 https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_en
6 Oznámeno ve sdělení COM(2016) 941 final.

odborné přípravy (ET 2020) schválila, že 40 % mladých lidí by mělo mít do roku 2020 kvalifikaci získanou v rámci terciárního vzdělávání, nebo její ekvivalent. Plán modernizace vysokoškolského vzdělávání[7], který tento cíl podporuje již od roku 2011, poskytl strategické zaměření pro činnosti EU a členských států, aby:

- **shromáždily fakta o tom, co v oblasti vysokoškolského vzdělávání funguje** (ve vzdělávání, výzkumu a inovacích a při koncipování systémů), a to prostřednictvím studií, skupin odborníků a analyzování a monitorování měřítek a ukazatelů,
- **podpořily spolupráci, vzájemné učení a cílené politické poradenství** mezi vládami a orgány odpovědnými za vysokoškolské vzdělávání,
- **posílily schopnosti a výstupy vysokoškolských institucí**, a to financováním inovativních projektů spolupráce mezi institucemi a jejich partnery (programy Erasmus+, Horizont 2020) a investicemi do projektů v oblasti infrastruktury, zařízení, dovedností a inovací prostřednictvím evropských strukturálních a investičních fondů. Projekty Evropské investiční banky rovněž podpořily investice do infrastruktury vysokoškolského vzdělávání, a to i prostřednictvím Evropského fondu pro strategické investice (EFSI),
- **podpořily mezinárodní mobilitu studentů, zaměstnanců a výzkumníků** jako způsob, jak mohou tito lidé rozvinout své zkušenosti a dovednosti (program Erasmus+ a akce „Marie Curie-Skłodowska“), a
- **posílily spolupráci** mezi vysokými školami, výzkumnými pracovišti a podniky.

…ale přeorientovává úsilí na stávající a vyvíjející se příležitosti a výzvy

Pozitivní dopad činností EU a mezinárodní rozměr, který přinášejí, byl uznán členskými státy, sociálními partnery a sektorem vysokoškolského vzdělávání. EU je na cestě ke splnění cíle v podobě dosažení 40 %, ale jak bylo zdůrazněno ve veřejné konzultaci o budoucí podpoře EU pro vysokoškolské vzdělávání, která se uskutečnila v roce 2016,[8] evropské systémy vysokoškolského vzdělávání čelí problémům, ke kterým patří[9]:

- **nesoulad mezi dovednostmi, které Evropa potřebuje, a dovednostmi, které má:** mnoho částí EU se u určitých vysoce kvalifikovaných profesí potýká s nedostatky[10], a to jak z hlediska kvalifikací, tak i z hlediska kvality souvisejících dovedností. Zároveň příliš mnoho studentů dokončí studium se špatnými základními dovednostmi (gramotnost, ovládání základních početních úkonů, základní digitální dovednosti), a aniž by disponovali paletou průřezových dovedností (řešení problémů, komunikace atd.), které potřebují pro odolnost v měnícím se světě,

---

7 KOM(2011) 567 v konečném znění.

8 Viz příloha II pracovního dokumentu útvarů Komise připojená k Nové agendě dovedností pro Evropu.

9 Viz připojený pracovní dokument útvarů Komise.

10 Viz „Skill shortage and surplus occupations in Europe“ (Nedostatek dovedností a nadbytečné kvalifikace v Evropě) (CEDEFOP, 2016): „V celé EU…jsou na prvních pěti příčkách odborníci v oblasti IKT, lékaři, odborníci v oborech přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika (obory STEM), zdravotní sestry a porodní asistentky a učitelé.“ V jednotlivých regionech se situace různí.

- **trvalé a rostoucí sociální rozdíly:** u lidí ze znevýhodněného socioekonomického zázemí a lidí z rodin migrantů je stále mnohem méně pravděpodobné, že zahájí a ukončí vysokoškolské vzdělání; akademičtí pracovníci a absolventi jsou příliš často vnímáni jako odtržení od zbytku společnosti; stále přetrvává genderová segregace podle oboru studia,
- **mezera v oblasti inovací**: vysokoškolské instituce často nepřispívají k inovacím v širším hospodářství, zejména ve svých regionech, tak, jak by měly. Výkonnost vysokoškolského vzdělávání v oblasti inovací se mezi regiony EU silně liší,
- **různé složky systémů vysokoškolského vzdělávání spolu ne vždy hladce spolupracují**: mechanismy financování, pobídek a odměn ve vysokoškolském vzdělávání nejsou vždy nastaveny tak, aby odměňovaly dobrou výuku a výzkum, inovace, sociální začlenění a zapojení. Spolupráce se školami, poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy a programy vzdělávání dospělých je často omezená.

2. AKČNÍ PRIORITY

Je načase dát podpoře EU pro vysokoškolské vzdělávání nový směr. Ten bude řešit čtyři výše uvedené výzvy, a to tak, že se zaměří na čtyři odpovídající akční priority, podporované opatřeními na úrovni EU:

1. řešení budoucího nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a podpora vynikající kvality v rozvoji dovedností;
2. vytvoření inkluzivních a propojených systémů vysokoškolského vzdělávání;
3. zajištění toho, aby vysokoškolské instituce přispívaly k inovacím;
4. podpora efektivních a účinných systémů vysokoškolského vzdělávání.

2.1 Řešení nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a podpora vynikající kvality v rozvoji dovedností

Řešení evropských **potřeb v oblasti vysoce specializovaných dovedností** vyžaduje opatření. Zaprvé je třeba přilákat více lidí ke studijním oborům, které připravují studenty na pracovní místa, u kterých již existuje nebo začíná vznikat nedostatek zájemců. V řadě členských států EU existuje neuspokojená poptávka po absolventech přírodovědeckých, technologických, inženýrských, (uměleckých) a matematických (STE(A)M) oborů, po lékařských profesích a po učitelích[11]. Zadruhé všichni studenti pokročilejšího stupně vzdělávání musí bez ohledu na obor získat pokročilé průřezové dovednosti a klíčové schopnosti, které jim umožní prosperovat. Vysoce specializované digitální dovednosti[12], ovládání základních početních úkonů, samostatnost, kritické myšlení a schopnost řešit problémy představují stále důležitější atributy.

[11] Viz COM(2017) 228.

[12] (DigComp): https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp

Co se lidé rozhodnou v rámci vysokoškolského vzdělávání **studovat**, závisí na osobní motivaci, dobrém vedení a na dostupnosti atraktivních vzdělávacích a profesních možností. Profesní příležitosti v konečném důsledku závisejí na zaměstnavatelích a na širším hospodářství, ale vzdělávání a odborná příprava hrají klíčovou úlohu. Školy mohou žáky motivovat k zájmu o všechny předměty včetně matematiky a přírodních věd a také při formování jejich rozhodnutí. Jsou rovněž klíčové pro řešení nedostatečného zastoupení žen, menšin a dalších nedostatečně zastoupených skupin v přírodovědeckých a technických předmětech v rámci vysokoškolského vzdělávání a následně i v souvisejících profesích. Dobré informace o tom, co absolventi dělají, kontakty s absolventy a předpovědi budoucích potřeb v oblasti dovedností, to vše je pro vzdělávací poradce cenné. Vysokoškolské vzdělávání má povinnost zajistit, že obsah vzdělávání je aktuální, má povinnost poskytovat relevantní studijní programy v oborech, kde existují nedostatky z hlediska dovedností, a také musí vyvíjet metody učení a výuky, které studentům umožní získat rozsáhlé a hluboké dovednosti, které potřebují.

Dobře koncipované programy vysokoškolského vzdělávání a osnovy zaměřené na vzdělávací potřeby studentů jsou zásadní pro účinný rozvoj dovedností. Širší škála výběru kurzů, včetně dvouletých programů[13] a možnosti trvalého profesního rozvoje, pomáhají vysokoškolskému vzdělávání lépe reagovat na potřeby lidí. Technologie nabízejí nové možnosti, jak strukturovat způsob organizace učení a výuky[14], a to včetně učení a výuky prostřednictvím otevřeného, on-line a kombinovaného vzdělávání[15], aby se tak zvýšila pružnost a interakce mezi studentem a učitelem. Otevřené vzdělávací zdroje a analýzy učení[16] mají potenciál učení zlepšit, ale jsou i nadále nedostatečně využívané. Přestože většina výuky v rámci vysokoškolského vzdělávání se odehrává v institucích provádějících výzkum, není výzkum jakožto vstup pro výuku dostatečně využíván a studenti vysokých škol do něj často nejsou zapojováni. To omezuje příležitosti studentů zkoumat současná témata a rozvíjet jejich výzkumné dovednosti. Digitálními technologiemi umožněná otevřená věda[17] otevírá nové možnosti, jak tyto problémy řešit.

Vysokoškolské vzdělávání by rovněž mělo studentům umožňovat získávání dovedností a zkušeností prostřednictvím **činností založených na reálných problémech**, mělo by zahrnovat učení v rámci pracovní činnosti a pokud možno nabízet mezinárodní mobilitu. **Spolupráce se zaměstnavateli** může vysokoškolským institucím umožnit zvýšení relevance jejich osnov a jejich účinné předání a zvýšit příležitosti studentů, jak získat přístup k vysoce kvalitnímu učení se prací.

Koncipování, vytváření a poskytování dobrých studijních programů není snadné. Zásadní jsou **dobří učitelé**. Příliš mnoho vysokoškolských učitelů má jen minimální nebo žádné pedagogické vzdělání a systematické investice do trvalého profesního rozvoje učitelů jsou i

13 Krátkodobé kurzy (úroveň 5 evropského rámce kvalifikací).
14 https://ec.europa.eu/jrc/en/open-education
15 Obvykle kombinuje on-line učení a učení ve třídě.
16 Údaje o studentech a jejich okolí, které se používají k identifikaci vzdělávacích potřeb studentů.
17 Otevřená věda je hnutí, jehož cílem je zpřístupnit vědecký výzkum a údaje všem.

nadále výjimkou. Národní a institucionální strategie pro zlepšení kariérních příležitostí a odměny pro dobré učitele jsou stále běžnější, ale ani zdaleka nepředstavují standard.

Komise:

1. Zahájí **evropskou iniciativu pro sledování absolventů**, aby se na vnitrostátních úrovních i na úrovni EU zlepšily znalosti o tom, jaké dělají absolventi pokroky ve svých profesních drahách nebo v dalším vzdělávání. To podpoří zlepšení v oblasti profesního poradenství, koncipování programů, institucionálních strategií a tvorby politik. Doporučení Rady[18], navrhované jako součást tohoto balíčku, bude podpořeno průzkumem zaměřeným na absolventy provedeným na úrovni EU a spoluprací za účelem zlepšení vnitrostátních mechanismů pro sledování absolventů.
2. Zahájí rozšířenou **koalici EU STE(A)M**[19] propojující různé sektory vzdělávání, podniky a zaměstnavatele z veřejného sektoru, která bude podporovat zavádění relevantních STE(A)M předmětů, modernizovat STE(A)M a další osnovy, a to i prostřednictvím většího počtu víceoborových programů, a podporovat spolupráci mezi příslušnými fakultami a vysokoškolskými institucemi.
3. Podpoří integraci pracovních stáží, uznávaných prostřednictvím kreditů ECTS, do programů vysokoškolského vzdělávání, dále posílí **obchodní konsorcia v rámci programu Erasmus+**, aby se zvýšila kvalita a dostupnost pracovních stáží a podpoří **pracovní stáže studentů** v rámci programu Erasmus+ **se zvláštním zaměřením na digitální dovednosti**[20].
4. Vyvine a zavede **model digitální připravenosti** (digital readiness model), který vysokoškolským institucím, jejich zaměstnancům a studentům pomůže aplikovat strategie digitálního učení a využít potenciál nejmodernějších technologií, včetně analýzy učení. Toto bude doprovázeno **pokyny k iniciativám pro otevřené vzdělávání**.
5. **Prostřednictvím programu Erasmus+** rozšíří **strategickou podporu pro vysokoškolské učitele, studenty doktorských studijních programů a absolventy postdoktorského vzdělávání**, aby jim pomohla rozvinout pedagogické dovednosti a dovednosti pro koncipování osnov, a to prostřednictvím cílených příležitostí pro mobilitu zaměstnanců za účelem pedagogického vzdělávání a posílené spolupráce mezi vzdělávacími středisky pro učitele napříč EU.

2.2 Vytvoření inkluzivních a propojených systémů vysokoškolského vzdělávání

Vysokoškolské vzdělávání musí hrát roli při řešení evropských **společenských problémů a problémů demokracie**. To znamená, že je třeba zajistit, aby vysokoškolské vzdělávání bylo

[18] To bude zahrnovat absolventy vysokoškolského vzdělávání a odborného vzdělávání a přípravy, jakož i osoby, které ukončí vzdělávání bez absolvování.

[19] Vycházející z EU projektů k dnešnímu dni, včetně koalice EU STEM. Změna STEM na STEAM vychází z toho, že vysoké školy uznávají zvyšující se význam interdisciplinárních přístupů. Interakce mezi STEM a uměním a designem je podstatným zdrojem inovací a kreativity .

[20] Viz COM (2017) 228. Příkladem je pilotní projekt digitálních příležitostí financovaný v rámci programu Horizont 2020.

inkluzivní a otevřené talentům ze všech prostředí[21], a také zajistit, aby vysokoškolské instituce nebyly odtržené od reality, ale byly občansky uvědomělými vzdělávacími společenstvími napojenými na své komunity. Akademičtí pracovníci a studenti musí hrát klíčovou úlohu při obraně empirických faktů a důkazů a při účinném a širokém sdělování výsledků výzkumu.

Profil studentské populace, která zahajuje a ukončuje vysokoškolské vzdělávání, musí odrážet širší společnost. To vyžaduje intervenci ze strany vlády, školy a vysokoškolského vzdělávání. U sociálních skupin, které jsou ve vysokoškolském vzdělávání nejméně zastoupeny, je pravděpodobnější, že nebudou mít základní dovednosti (gramotnost, ovládání základních početních úkonů, digitální dovednosti), zkušenost s nezávislým učením a jasnou představu o tom, co s sebou vysokoškolské vzdělávání nese. Pro přípravu a vedení studentů na základě jejich talentů, nikoliv na základě jejich původu, a pro poskytování flexibilních přechodů mezi různými typy vzdělávání a odborné přípravy je třeba systematická **spolupráce mezi vysokoškolskými institucemi, školami a poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy**. Odpovídající profesní poradenství a mentorování jsou zásadní.

K tomu, aby byly systémy vysokoškolského vzdělávání inkluzivní, jsou rovněž potřeba **správné podmínky pro studenty z různých zázemí, které jim umožní uspět**. Toto překračuje otázku pouhé finanční podpory pro znevýhodněné skupiny, ačkoliv pro studenty ze zázemí s nízkými příjmy je tato podpora mimořádně důležitá. Za účelem prosazování úspěšného dokončení studia se musí poskytovatelé vysokoškolského vzdělávání holisticky podívat na to, jak jsou organizovány výuka a hodnocení, a zavést opatření, která umožní mentorování studentů a poskytování akademické a neakademické podpory[22]. Kampusy vysokoškolských institucí by pro všechny studenty měly být bezpečnými místy bez genderového násilí a diskriminace. Pro identifikaci podpory, kterou studenti potřebují, je zásadní včasné odhalení problémů. Aby bylo vysokoškolské vzdělávání přístupnější, a to zejména pro dospělé studenty, je rovněž třeba zavést flexibilní studijní možnosti (dálkové studium nebo on-line studium) a rozšířenější uznávání předchozího vzdělání. Strategie pro to, jak znevýhodněným studentům pomoci získat přístup k vysokoškolskému vzdělávání a jeho následnému dokončení, jsou slibnou cestou k dosažení těchto cílů.

Odstranění **překážek mezi vysokoškolským vzděláváním a zbytkem společnosti** může studentům pomoci rozvinout jejich **sociální a občanské schopnosti**[23]. Některé instituce rozvíjejí svůj profil „**občanských univerzit**“ pomocí začlenění místních, regionálních a společenských otázek do osnov, zapojení místní komunity do výuky a výzkumných projektů, poskytování vzdělávání dospělých a pomocí komunikace a vytváření vazeb s místními komunitami. Obzvláště účinným způsobem, jak studentům pomoci rozvinout jejich širší praktické zkušenosti a dovednosti, mohou být dobře organizované dobrovolné práce nebo veřejně prospěšné činnosti. Vysokoškolské instituce by se měly podílet na rozvoji svých měst a regionů, ať už prostřednictvím přispívání ke strategiím rozvoje, spolupráce s podniky či s

[21] V souladu s cílem 4 udržitelného rozvoje OSN týkajícím se kvalitního vzdělávání podporujícího začlenění.

[22] Včetně vzdělávání učitelů ohledně toho, jak se vypořádat s rozmanitostí ve třídě.

[23] Jak je uvedeno v Evropském referenčním rámci pro klíčové schopnosti.

veřejným nebo dobrovolnickým sektorem, nebo prostřednictvím podpory veřejného dialogu o společenských otázkách. Přesah za hranice akademického společenství v místních jazycích by měl být podněcován a odměňován, a to i jako součást profesního rozvoje.

Komise:

6. Nasměruje podporu v rámci programu Erasmus+ tak, aby vysokoškolským institucím pomohla při vývoji a provádění **integrovaných institucionálních strategií pro začlenění, rovnost žen a mužů a studijní úspěch** od přijetí až po ukončení studia, a to i prostřednictvím spolupráce se školami a poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy.
7. Bude prosazovat **vývoj a testování flexibilní a modulární koncepce kurzů**, aby tak podpořila přístup k vysokoškolskému vzdělávání prostřednictvím konkrétních priorit pro strategická partnerství v rámci programu Erasmus+.
8. Na základě stávajících kladných příkladů podpoří vysokoškolské instituce, které chtějí **studentům udělovat kredity ECTS za dobrovolnou práci a veřejně prospěšné činnosti**.
9. Podpoří **uznávání dosažených odborných kvalifikací uprchlíků**, aby tak usnadnila jejich přístup k vysokoškolskému vzdělávání. Opatření budou založena na probíhajícím programu Erasmus+, který poskytuje praktické pokyny a zahrnuje vzájemné poradenské činnosti mezi středisky NARIC[24] a zúčastněnými stranami a e-learningové moduly, a budou doplňovat nástroj pro vytvoření dovednostního profilu státních příslušníků třetích zemí.

2.3 Zajištění toho, aby vysokoškolské instituce přispívaly k inovacím

Řada institucí vysokoškolského vzdělávání vyvíjí **nová řešení hospodářských, sociálních a environmentálních problémů**. Zajistit, aby toto úsilí bylo dobře cílené a pomohlo vyřešit okamžité, ale i dlouhodobé výzvy, není snadné. Inovace jsou nejdůležitější hybnou silou hospodářského růstu. Výzkumné ústavy, univerzity zabývající se výzkumem a univerzity aplikovaných věd přispívají k inovacím odlišnými, ale vzájemně souvisejícími způsoby, a také v rámci a napříč různými geografickými hranicemi. Posílení příspěvku vysokoškolského vzdělávání k inovacím vyžaduje opatření napříč všemi činnostmi vysokoškolských institucí – vzděláváním, výzkumem a angažovaností v okolním světě. Instituce si musí vytvořit otevřenější kulturu inovací a podnikavosti.

Nové nápady a objevy vycházejí z lidské zvídavosti, tvořivosti a iniciativy. Všechny formy vysokoškolského vzdělávání by měly mít za cíl vybavit studenty schopnostmi porozumět novým konceptům, myslet kritickým a tvůrčím způsobem a jednat v podnikatelském duchu, aby byli schopni rozvíjet a uplatňovat nové nápady. Vysoce **kvalitní postgraduální studia a doktorské programy** jsou rozhodující. Produkují totiž výzkumníky, vývojáře a „inovační manažery“, kteří pohánějí vědecké objevy a prosazování a přijímání nových nápadů. V EU se v porovnání s USA a s Japonskem příliš málo držitelů titulu PhD rozhodne pracovat mimo akademickou sféru. Vysokoškolské instituce musí tuto možnost prosazovat prostřednictvím

[24] Národní informační střediska pro akademické uznávání.

většího zaměření doktorských programů na využívání znalostí a na interakci s budoucími zaměstnavateli.

Vysokoškolské instituce by rovněž měly hrát širší úlohu při místním a regionálním rozvoji. Investice EU do regionálního rozvoje prostřednictvím inovací se řídí zásadou **inteligentní specializace** – zaměření regionálních investic a úsilí na inovace v sektorech s vysokým potenciálem růstu. Vysokoškolské instituce mohou dělat víc pro to, aby usnadnily propojení mezi akademickými pracovníky, podnikateli a veřejnými orgány, aby přizpůsobily svou nabídku vzdělávání potřebám identifikovaným v rámci strategií inteligentní specializace, aby využily příležitostí pro inovace v prioritních sektorech a aby pomohly místním podnikům a dalším organizacím pochopit a přijmout nové způsoby myšlení. Uskutečnění všech těchto bodů by mělo být součástí širší kulturní změny, v rámci níž se z vysokoškolských institucí stanou **„podnikatelské subjekty“**. Tomu, aby se z inovací a podnikavosti staly hlavní části celkové institucionální strategie, napomáhá nástroj HEInnovate[25] podporovaný EU. Další příležitostí k investicím do výzkumu a inovací je pečeť excelence[26].

Inovace zítřka závisejí na výzkumu provedeném dnes a na tvůrčím nadání tyto výsledky použít. Vlády a systémy vysokoškolského vzdělávání musí uváženě investovat, aby rozvinuly oblasti průlomového výzkumu, které představují stávající silné stránky. Dosažení excelence výzkumu souvisí s mezinárodní spoluprací a mobilitou: hlavními úkoly programu Horizont 2020. EU však může dělat víc pro to, aby ve více částech Evropy **posílila střediska provádějící výzkum na špičkové úrovni** a pro to, aby podpořila převedení vědeckých pokroků na obchodovatelné inovace.

Komise:

10. Rozšíří model **regionálního inovačního systému (EIT-RIS)** Evropského inovačního a technologického institutu (EIT) a značku EIT[27] do většího počtu univerzit a regionů, a to za účelem posílení rozvoje **podnikavosti a inovačních dovedností** a lepší přípravy studentů doktorských studijních programů a absolventů na práci v inovativním podniku.
11. Podpoří další rozvoj a testování **výukových metod pro tvořivost a inovace** ve vysokoškolském vzdělávání, založených na společné práci OECD a Evropské komise[28] v oblasti školního vzdělávání.
12. Dále zavede **Vysokoškolské vzdělávání pro inteligentní specializace**[29], aby bylo možné veřejným orgánům poskytovat poradenství ohledně úzkého zapojení vysokoškolských institucí a případně znalostních a inovačních společenství EIT do koncipování a provádění strategií inteligentní specializace.

[25] https://heinnovate.eu

[26] Pečeť excelence je značka kvality, kterou uděluje Evropská komise vynikajícím návrhům na projekty v oblasti výzkumu a inovací, které byly předloženy a pozitivně hodnoceny v rámci programu Horizont 2020, avšak nedostaly finanční podporu z důvodu omezených zdrojů (https://ec.europa.eu/research/soe/index.cfm?pg=opportunities_msca).

[27] https://eit.europa.eu/activities/education/eit-label

[28] Projekt CREASSESS.

[29] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hess.

13. Rozvine příležitosti v rámci **akcí „Marie Curie-Skłodowska“**, které pomáhají překonat předěl mezi výzkumem a inovacemi mezi členskými státy a regiony a pomáhají řešit odliv mozků z méně rozvinutých regionů.

14. Rozšíří podporu EU pro **spolupráci univerzit a podniků**, přičemž z dvouletého fóra pro univerzity a podniky udělá kontaktní místo pro výměnu informací ohledně vysokoškolských institucí a regionálního rozvoje na evropské úrovni a podpoří zřízení **regionálních a vnitrostátních fór pro univerzity a podniky** napříč EU.

2.4. Podpora efektivních a účinných systémů vysokoškolského vzdělávání

Schopnost vysokoškolských institucí a systémů vysokoškolského vzdělávání dodat to, co Evropa potřebuje, závisí na odpovídajících lidských a finančních zdrojích a na účinně použitých pobídkách a odměnách. Ve většině členských států EU jsou primárními investory do vysokoškolského vzdělávání i nadále vlády a ve všech případech hrají zásadní roli při **stanovování pobídek, cílů a standardů kvality** pro systém vysokoškolského vzdělávání jako celek.

S tím, jak je vysokoškolské vzdělávání vyzýváno k tomu, aby dělalo více, je pro vlády a vysokoškolské instituce stále obtížnější určit nejlepší způsoby **zaměření a vyvážení investic**. Jednou z otázek je, zda by pro financování vysokoškolského vzdělávání mohlo a mělo být použito více soukromých prostředků. Druhou otázkou je, jak koncipovat systémy financování tak, aby povzbuzovaly vysokoškolské vzdělávání k tomu, aby dodávalo to, co společnost potřebuje, a aby slaďovalo cíle účinnosti, spravedlnosti a účelnosti. Řada členských států testuje financování založené na výkonu a institucionální dohody, které stanoví, jaké dohodnuté cíle jednotlivé vysokoškolské instituce splní výměnou za veřejné prostředky. Ačkoliv první výsledky těchto činností jsou slibné, definování náležitě širokých ukazatelů pro měření pokroku představuje výzvu.

Kromě strukturálních opatření v celkovém systému financování některé země zavádějí cílené pobídky, aby zlepšily konkrétní aspekty vysokoškolského vzdělávání. Za účelem zvýšení **prestiže a odměn souvisejících s dobrou výukou** někteří zavedli nové formy výukových stipendií a rámců pro excelenci ve výuce. Jiné iniciativy jsou zaměřeny na posílení vztahu mezi výukou a výzkumem pomocí lepšího integrování rámců kvality a systémů financování[30]. Iniciativy pro financování byly rovněž použity k vybudování vazeb mezi vysokoškolskými institucemi a vnějšími partnery, k prosazování výuky založené na výzkumu, k podpoře interdisciplinárního vzdělávání a výzkumu a k uvedení některých praktických inovací do tříd.

Vysokoškolské instituce sice fungují v rámci vytvořeném veřejnými orgány (financování, akreditace, zajišťování kvality), ale zásadní dopad má přidělování zdrojů a vytváření pobídek *v rámci* institucí. Dobré institucionální vedení a účinná **vnitřní spolupráce a řízení zdrojů** začnou být ještě důležitější v situacích, kdy rozsah úkolů institucí narůstá a větší důraz začne být kladen na měření a prokazování výkonu.

Komise:

[30] Některé systémy pro financování výzkumu obsahují jako kritérium výběru využití výzkumu při výuce.

15. Zahájí **přezkum struktur týkajících se financování, pobídek a odměn v systémech vysokoškolského vzdělávání**, který bude proveden ve spolupráci s OECD a bude vycházet z programu **vzájemného poradenství pro členské státy EU** týkajícího se dobrého koncipování pobídek a financování ve vysokoškolském vzdělávání.

16. Zajistí, aby byli výzkumníci vybízeni k vyučování a/nebo aby k němu byli vyškoleni, což je nedílná součást **akcí „Marie Curie-Skłodowska“**.

3. ZJEDNODUŠENÍ PODPORY EU PRO VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Má-li být dosaženo pokroku, musí být činnosti a financování EU lépe koordinované, …

Priority, jež jsou tu nastíněny, dokládají, do jaké míry jsou role vysokoškolského vzdělávání v oblastech vzdělávání, výzkumu, společnosti a inovací – což jsou čtyři prvky znalostní šroubovice – provázány[31]. Aby mohly systémy vysokoškolského vzdělávání účinně fungovat, musí být tyto vazby uznány a posíleny ve strategiích jednotlivých vysokoškolských institucí, ve vnitrostátních a regionálních vzdělávacích politikách a také v rámci všech opatření, které EU přijímá.

…aby podpořily fakta pro tvorbu politik a praxi,

Měřením výkonnosti politik vysokoškolského vzdělávání, systémů a jednotlivých institucí prováděným srovnatelným způsobem EU pomáhá poskytovat vhled do toho, co funguje. Toto může být využito pro podnícení diskuzí v rámci vnitrostátních systémů a institucí a poskytnout základ pro nalezení lepších řešení problémů.

Za účelem konsolidace a lepšího shromažďování poznatků o vysokoškolském vzdělávání Komise:

17. Bude optimalizovat součinnost mezi nástroji EU pro shromažďování poznatků, a to vytvořením **znalostního centra pro vysokoškolské vzdělávání**. Do tohoto centra budou začleněny Evropský registr terciárního vzdělávání (ETER),[32] U-Multirank[33] a navrhovaná pilotní fáze studie sledování absolventů, což zlepší kvalitu údajů, srovnatelnost, shromažďování údajů a ukazatele a vyvodí závěry z provádění stávajících EU nástrojů pro údaje o vysokoškolském vzdělávání.

18. Posílí práci **sítě Eurydice** a **spolupráci** Komise **s OECD** a jejími členskými zeměmi v oblasti vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovací, aby se předešlo zdvojování úsilí a bylo možné požívat výhod společné práce.

…aby zajistily, že dostupné zdroje jsou použity pro strategické investování do vysokoškolského vzdělávání, …

Kromě **financování v rámci programu Erasmus+** byly na podporu vysokoškolského vzdělávání v mnoha částech EU, a zejména v méně rozvinutých regionech, vyčleněny značné

31 Viz popis čtverné šroubovice v připojeném pracovním dokumentu útvarů Komise.

32 https://ec.europa.eu/education/resources/european-tertiary-education-register_cs

33 http://www.umultirank.org/#!/home?trackType=home

prostředky z **evropských strukturálních a investičních fondů**[34]. Projekt HESS[35] je významnou složkou stávající strategie Komise pro pomoc vysokoškolským institucím při optimalizaci těchto zdrojů prostřednictvím zlepšení jejich dopadu na regionální ekonomiky a inovační kapacitu. K přilákání soukromých investic do konkrétních činností v oblasti vysokoškolského vzdělávání, které nabízejí dobré vyhlídky z hlediska finanční návratnosti, ale odrazují tradiční půjčovatele ze soukromého sektoru, začíná být využíván rovněž **Evropský fond pro strategické investice** (EFSI).

…a aby za účelem posílení kvality podporovaly mezinárodní spolupráci, výměnu a mobilitu

Komise se prostřednictvím svých opatření snaží zajistit, aby v Evropě i celosvětově došlo k co nejširšímu možnému sdílení a uplatňování osvědčených postupů a nejnovějšího vývoje v oblasti vzdělávání, výzkumu a inovací. **Mezinárodní oběh myšlenek** je poháněn **spoluprací** mezi studenty, výzkumníky, zaměstnanci, institucemi a vládami, fyzickou **mobilitou** jednotlivců a tím, že vysokoškolské instituce budou podporovat „internacionalizaci v domovském státě“. Institucím to zase pomáhá více se otevřít světu a zastavit odliv mozků.

Vysokoškolské vzdělávání a výzkumné programy v EU reflektují rozsah odborných znalostí potřebných pro řešení komplexních globálních problémů a zvyšují své zaměření na mezinárodní spolupráci. Komise bude nadále usnadňovat mobilitu studentů a zaměstnanců, a to zajištěním toho, že členské státy budou uplatňovat přepracovanou směrnici o studentech a výzkumných pracovnících[36] a prosazovat elektronickou výměnu údajů mezi evropskými vysokoškolskými institucemi a mobilními studenty a zaměstnanci. S ohledem na ministerskou konferenci v rámci Boloňského procesu v roce 2018 se Komise sejde s členskými státy EU, aby s nimi projednala směr budoucí spolupráce v oblasti evropského vysokoškolského vzdělávání.

V rámci příprav na **další víceletý rozpočet EU** bude Komise spolu s členskými státy zkoumat budoucnost sdílených cílů EU v oblasti vzdělávání, výzkumu a inovací a bude usilovat o posílení spolupráce v těchto oblastech jakožto základu pro dosažení cílů stanovených v tomto sdělení.

Komise:

19. Na základě existujících projektů programu Erasmus+[37] pro **elektronickou výměnu údajů o studentech** zjednoduší mobilitu studentů a prozkoumá proveditelnost zavedení **systémů elektronické identifikace studentů**, aby se tak umožnil přeshraniční přístup k službám pro studenty a k údajům o studentech.
20. Jakožto součást **přezkumu programu Erasmus+ v polovině období** zahájí diskuzi s členskými státy a zúčastněnými stranami o účinné podpoře studentů, zaměstnanců, institucí a systémů vysokoškolského vzdělávání.

[34] Na infrastruktury vysokoškolské vzdělávání a veřejného výzkumu bylo do roku 2020 z evropských strukturálních a investičních fondů vyčleněno téměř 13 miliard EUR.

[35] Vysokoškolské vzdělávání pro inteligentní specializaci.

[36] Směrnice (EU) 2016/801.

[37] https://www.erasmuswithoutpaper.eu/, http://europeanstudentcard.eu/, http://www.emrex.eu

4. ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

Provádění tohoto modifikovaného programu bude vyžadovat spolupráci zúčastněných stran v rámci vysokoškolského vzdělávání i mimo něj. Komise zahájí dialog o provádění těchto opatření a bude nadále v kontaktu se zúčastněnými stranami, jakož i s členskými státy, Evropským parlamentem, Výborem regionů, Evropským hospodářským a sociálním výborem a se skupinou Evropské investiční banky, aby uskutečnila tento program a zajistila soulad s prioritami stávajících i budoucích programů financování EU.

Tento modifikovaný program vysokoškolského vzdělávání tvoří součást širší strategie Komise pro podporu mladých lidí a pro posílení evropského pilíře sociálních práv. Doplňuje sdělení o rozvoji škol a vynikající výuce a o Evropském sboru solidarity a uznává zásadní úlohu vysokoškolského vzdělávání při pokládání základů prosperujících inkluzivních demokratických společností. Toto je hlavní cíl, který musí mít Komise, členské státy a zúčastněné strany při uskutečňování tohoto programu na paměti.